

Цитування:

Литвин С. Х. Творчість Артура Орльонова в контексті розвитку сучасного історично-батального живопису. *Культура і сучасність* : альманах. 2023. № 1. С. 105–110.

Lytvyn S. (2023). Artur Orlyonov's work in the context of the development of modern historical battle painting. *Kultura i suchasnist: almanakh*, 1, 105–110 [in Ukrainian].

Литвин Сергій Харитонович,
доктор історичних наук, професор,
виконавач обов'язків завідувача кафедри
культурології та міжкультурних комунікацій
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтва
<http://orcid.org/0000-0003-0010-2675>
serlytvyn@ukr.net

ТВОРЧІСТЬ АРТУРА ОРЛЬОНОВА В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ІСТОРИЧНО-БАТАЛЬНОГО ЖИВОПИСУ

Мета роботи – розглянути творчий доробок художника Артура Орльонова в контексті розвитку сучасного історично-батального живопису, акцентувати на тематиці й серійності робіт, загальних прийомах і методах художнього зображення. **Методологія статті** полягає в застосуванні загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, зокрема: аналізу і синтезу, індукції і дедукції, узагальнення і абстрагування, оглядово-аналітичного, опису та порівняння, що дало змогу проаналізувати роботи А. Орльонова. **Наукова новизна** роботи полягає в тому, що вперше творчість сучасного київського художника А. Орльонова стала предметом наукового дослідження, у межах якого здійснено узагальнення та невелику систематизацію тематичної спрямованості художніх робіт, а також визначено історично-художні доміанти творів, стилістичні особливості побудови. **Висновки.** У результаті проведеного дослідження встановлено, що А. Орльонов належить до генерації сучасних художників історично-батального жанру, репрезентуючи київську школу живопису. Його творчий доробок відображає значний хронологічний діапазон української історії, починаючи з Київської Русі, українського Середньовіччя, доби Козаччини, Визвольних змагань та до сучасного періоду. Відповідно до тематики й кількості роботи можуть бути об'єднані в окремі серії. Сюжетно роботи А. Орльонова включають зображення батальних сцен битв, тематичні картини історичного спрямування, портрети видатних діячів української історії. Творчість А. Орльонова належить до сучасних зразків українського історично-батального живопису, що на основі вивчення численних джерел та фактів містить авторське розуміння та інтерпретацію вагомих історичних подій і постатей різних періодів історії України.

Ключові слова: історично-батальний живопис, київська школа живопису, художник Артур Орльонов, Національна академія образотворчого мистецтва й архітектури, композиційність, стилістичні доміанти, битви, історичні постаті, історія України.

Lytvyn Serhii, Doctor of Historical Sciences, Professor, acting head of the Department of Cultural Studies and Informational Communications National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts

Artur Orlyonov's work in the context of the development of modern historical battle painting

The purpose of the article is to examine the creative work of the artist Artur Orlyonov in the context of the development of contemporary historical and battle painting, focusing on the themes and series of works, general techniques and methods of artistic representation. **The research methodology** consists in the application of general scientific and special research methods, in particular, analysis and synthesis, induction and deduction, generalisation and abstraction, rerview and analysis, description and comparison, which helped to analyse the works of A. Orlyonov. **The scientific novelty** of the work lies in the fact that for the first time the work of the contemporary Kyiv artist A. Orlyonov became the subject of a scientific study, within which the generalisation and a brief systematisation of the thematic focus of artistic works were carried out, as well as the historical and artistic dominants of the works, stylistic features of the construction were determined. **Conclusions.** As a result of the conducted research, it was established that A. Orlyonov belongs to the generation of contemporary artists of the historical and battle genre, representing the Kyiv school of painting. His creative work reflects a significant chronological range of Ukrainian history, starting with Kyivan Rus, the Ukrainian Middle Ages, the Cossack era, the Liberation Movement and the modern period. According to the plot and number of works, they can be combined into separate series. In terms of the plot, A. Orlyonov's works include depictions of battle scenes, thematic paintings of historical significance, portraits of outstanding figures of Ukrainian history. A. Orlyonov's work belongs to modern examples of Ukrainian historical and battle painting, which, based on the study of numerous sources and facts, contains the author's understanding and interpretation of important historical events and figures of different periods of Ukrainian history.

Key words: historical and battle painting, Kyiv school of painting, artist Artur Orlyonov, National Academy of Fine Arts and Architecture, composition, stylistic dominants, battles, historical figures, history of Ukraine.

Актуальність теми дослідження. Збройна агресія і війна розв'язана росією проти України є найбільшим викликом не лише для українського суспільства, але й для світу в цілому, багатьох аспектів, що торкаються систем міжнародної політики, безпеки, військового потенціалу та ін. Війна вплинула і впливає на всі вектори і виміри буття суспільства, яке нині переживає один з найдраматичніших періодів новітньої історії. Разом з тим, це спонукає до переосмислення багатьох подій власної історії, героїчних сторінок боротьби за державну незалежність, звернення до витоків української культури, історичних постатей, що буквально впливали на поворотні моменти історії, уособлюючи чесноти і кращі риси національного характеру. Відтак актуалізуються питання національної ідентичності, цінностей, героїки, зростає суспільний запит щодо з'ясування сутності подій минулого і сьогодення, зіставлення та винесення уроків, та низка інших. У кризові для суспільства періоди на рівні масової свідомості саме мистецтво відіграє значну роль у формуванні героїчного наративу та пантеону національних героїв, що репрезентують на загал крізь призму бачення художника цілісний образ, що втілює головні ідеї національних цінностей, формуючи уявлення про ті чи інші події. У цьому аспекті важливу роль відіграє історично-батальний живопис, що безпосередньо ґрунтується на історичній основі та завдяки художньому образу здатний донести правдивість подій, транслюючи певні меседжі. Серед сучасних митців сьогодення привертає увагу творчість кийвського художника Артура Орльонова, який доволі плідно працює саме у жанрі історичної і батальної картини. Попри численні виставки художника в різних містах України, публікації в інтернет-мережі, дослідження його творчості історичною та мистецтвознавчою наукою не представлене. Відповідно вважаємо за необхідне здійснити короткий аналіз творів А. Орльонова як сучасного явища в розвитку історично-батального живопису, оскільки саме пласт воєнної історії й пов'язаної з ним культури, інтерпретований і представлений крізь призму бачення художника, містить семантичний ряд, який розкриває значимість тих чи інших подій та роль особистості в історії.

Аналіз досліджень і публікацій. Творчість А. Орльонова не представлена широко в наукових дослідженнях, як і саме питання сучасного історично-батального

живопису, тут можемо спиратися на нечисленні публікації в інтернет-мережі на інформаційно-довідкових ресурсах [6–8; 10–13; 15]. Єдиним виданням, де цілісно розглянута творчість художника є збірка А. Кравця та Г. Курдельчука, присвячена видатним постатям України в роботах А. Орльонова [9]. Тут переважно представлені ілюстрації та історичні довідки відповідно до хронотопу відображуваних подій в картинах. Також роботи А. Орльонова згадані у працях Г. Бондаренка, Г. Гулька, Г. Дем'янюка [4; 5]. Аналізу серії робіт, присвячених діячам Української революції 1917–1921 рр., присвячена публікація О. Скрипника [14]. Разом з тим, в окресленому ракурсі проблематики набувають значення праці, присвячені суміжним питанням висвітлення війн, збройних конфліктів та баталістики в історії мистецтва Н. Авер'янової [1; 2]; питання героїчного дискурсу з позицій соціально-філософського осмислення та героя як суб'єкта історичної дії досліджувала Т. Цимбал [16; 17].

Мета статті – розглянути творчий доробок художника Артура Орльонова в контексті розвитку сучасного історично-батального живопису, акцентуючи увагу на тематиці і серійності робіт, загальних прийомах і методах художнього зображення.

Виклад основного матеріалу. Зародження і розвиток історично-батального жанру образотворчого мистецтва в українській культурі має глибоку історію, сягаючи витоків зображень на археологічних знахідках, мініатюрах літописів та інших стародруків, а згодом еволюціонуючи в повноцінні художні композиції. У становленні історично-батального жанру вагому роль відіграли роботи Т. Шевченка, І. Сошенка, С. Васильківського, М. Пимоненка, О. Сластіона, А. Манастирського, що в своїй більшості зверталися до епохи козаччини, яка стала найбільш проявленою темою, навіть більше ніж інші, у становленні історичного й батального живопису. Слід віддати належне таким знаним майстрам початку ХХ століття, як М. Самокиш, М. Івасюк, О. Мурашко, А. Петрицький, М. Дерегус, які фактично заклали підвалини національної школи баталістики, вивчаючи українську історію та старожитності. Як справедливо відзначають дослідники, «художники зазначеного жанру фіксують на полотні важливі історичні моменти битв, побут солдатів і офіцерів часів збройного конфлікту. Ці картини

демонструють як криваві сцени, загибель людей, жахи війни, так і героїзм, самовідданість, сміливість бійців, вони формують почуття патріотизму та обов'язку перед Батьківщиною і суспільством. Водночас, полотна батального жанру сприяють осмисленню таких важливих і одвічних питань як війна і мир, конфлікт і примирення, хаос і гармонія» [2, 240].

За доби Незалежної України ця традиція продовжується з тією відмінністю, що перед живописцями постали питання відродження невідомих і викривлених радянською пропагандою сторінок української історії, її переможних битв, видатних постатей, що присвятили своє життя боротьбі за свободу і незалежність. Саме ця тенденція й прослідковується у творчості таких сучасних художників, як А. Орльонов, А. Серебряков, О. Шупляк, О. Карпенко та ін. Проте на сьогодні, на нашу думку, мало введеним до наукового обігу й досліджень є творчий доробок київського художника, випускника Національної академії образотворчого мистецтва й архітектури А. Орльонова.

Художник у 1992 році закінчив Ташкентське художнє училище імені П. П. Бенькова, згодом, у 1999 році, вступив до Академії образотворчого мистецтва і архітектури, де навчався у майстерні батального живопису В. Шаталіна і М. Гуйди, там само закінчив й аспірантуру 2003 року. Дипломною роботою А. Орльонова була робота по створенню діорами на тему «Битви під Берестечком», з якою він успішно впорався, нині робота зберігається у Запорізькому музеї на о. Хортиця.

Далі А. Орльонов почав працювати головним художником студії Українського батального мистецтва, зокрема від 2009 року – над створенням робіт, присвячених славетним подіям і постатям в історії Української держави, в рамках проекту «Україна: історія великого народу». В цій серії робіт Орльонова відомі картини, присвячені засновникам міста Києва, героям битв Грюнвальдської (1410) та битви на Синіх Водах (1362).

На сьогодні у творчому доробку А. Орльонова понад 300 полотен, багато з яких зберігаються у Національному військово-історичному музеї України (Київ), Львівській галереї мистецтв, Національному заповіднику «Хортиця» (Запоріжжя), Національному університеті «Острозька академія» (Острог, Рівненська обл.) та ін. Авторські копії картини «Галицькі хоругви в Грюнвальдській битві. 1410 рік» зберігається в Жидачеві в картинній

галереї та університеті «Львівська політехніка».

Серед основних робіт художника варто назвати: «Освоєння дикого заходу», «Лист додому» (обидві – 2001), «Венеція» (2002), «Бій під Берестечком. 1651 рік», «Стамбул» (обидві – 2004), «Св. Кирило та св. Мефодій» (2005), «Козаки гетьмана Петра Сагайдачного здобувають Кафу. 1616 рік» (2006), «Конотопська битва» (2007), «Полковник Іван Богун», «Князь Костянтин Острозький», «Патріарх Кирило Лукаріс», «Каїр» (усі – 2008), «Кий з батьком приймають гунських послів. 450 рік», «Князь Кий захищає фортецю Києвець на Дунаї. 487 рік», «Богдан Хмельницький», «Київ» (усі – 2009), «Щек, Хорив і Либідь засновують Київ. 482 рік» (2010), «Князь Кий на прийомі у імператора Візантії. 484 рік» (2011), «Данило Острозький у битві на Синіх Водах. 1362 рік», «Галицькі хоругви у Грюнвальдській битві. 1410 рік» (обидва – 2012), «Благословення Феодосія Святого. Києво-Печерська Лавра. 1443 рік», «Князь Федір Острозький» (обидві – 2013) [12].

Хронологічно роботи А. Орльонова охоплюють різні періоди історії України, їх умовно можна розподілити на серії, які об'єднані темою, подіями чи добою: зображення подій з історії Київської Русі та Козаччини, Громадянська війна у США, портрети відомих історичних діячів, тощо. Найвідоміша серія картин — це картини із життя українських князів Острозьких. Періодові українського Середньовіччя, якому в художньому плані приділялося надто мало уваги з боку художнього осмислення, також присвячені роботи в А. Орльонова, який у 2013 р. провів виставку на території Києво-Печерського історико-культурного заповідника. Центральною картиною виставки стала картина «Благословення Феодосія Святого (князя Федора Острозького). Києво-Печерська Лавра. 1443 рік». Картина створена до 1025-річчя Хрещення Київської Русі і на ній зображено зустріч князя Василя Острозького з батьком – князем Федором Даниловичем Острозьким, який у 1440–1441 рр. постригся у ченці Києво-Печерського монастиря під ім'ям Феодосій. Жив у Дальній Феодосіївській печері, де і упокоївся, там зберігаються його мощі. Сюжет картини глибоко символічний: зокрема алегорично читається теза про те, що світське схиляє коліна перед духовним, тобто син схиляє голову перед батьком, коло життя людини починається з духовності і добігає кінця, повертаючись до теж до духовності.

Картина «Галицькі хоругви у

Грюнвальдській битві 15 липня 1410 року» присвячена одному з вирішальних епізодів битви, у якому відзначилися воїни з руських земель, серед яких був і загін князя Федора Даниловича Острозького. Ця битва є складовою історії багатьох європейських держав, зокрема України. З одного боку – військо Тевтонського Ордену, з іншого – союзники: Королівство Польське та Велике князівство Литовське. На полі битви були стяги з гербами руських земель – Галицької і Львівської, Подільської і Перемишльської, Холмської, а також хоругви з Волині та Берестейщини, Київщини та Чернігівщини.

Картина «Князь Данило Острозький у битві на Синіх Водах. 1362 рік» присвячена битві, у якій військо Великого Князя Литовського, Руського і Жемайтійського Ольгерда завдало поразки об'єднаним силам трьох місцевих володарів Орди, що на століття наперед визначило долю українських земель. Серед воєначальників у битві брав участь і родоначальник князів Острозьких – Данило. Демонструється також картина «Взяття Кафи», присвячена одному з морських походів гетьмана Сагайдачного, внаслідок якого в липні 1616 р. козаки захопили Кафу (Феодосія) і звільнили кілька тисяч невільників [15].

Ще важливою темою представленої доби стала картина «Україна славетна: з'їзд європейських монархів в Луцьку. 1429 рік» (2017), на якій Орльонов представив епізод, який у його уяві асоціюється із в'їздом учасників європейського зібрання до Луцького замку. Ця картина за кількістю людей на ній перевершує всі попередні та показує, як помпезно зустрічали тих, хто правив у тогочасній Європі. Презентація цієї картини відбулася в Інституті історії України НАН України 20 січня 2017 р., а 6 квітня 2017 р. – у Національному університеті «Острозька академія». Автор також виготовив копію полотна і подарував Острозькій академії [5, 32].

Не менш унікальною є серія робіт А. Орльонова, присвячена 100-річчю Служби зовнішньої розвідки, в якій відтворено портретні зображення розвідників доби УНР, виконані в техніці сепії. На підготовчому етапі художник досить ретельно досліджував однострої доби УНР, характерні типажі людей того періоду, вбрання, зачіски, біографічні дані персонажів, спогади про них, також були численні консультації з істориками. У підсумку це дало змогу чіткіше передати не лише зовнішність, а й характер цих особистостей [14].

У галереї портретів представлено такі постаті, як зв'язкова Української військової організації Ольга Басараб; повстанський отаман Орел (Яків Гальчевський), що згодом став керівником розвідувального пункту на Волині військової спецслужби Державного Центру УНР в екзилі; Петро Ліпка – останній начальник штабу Армії УНР і один з організаторів розвідувальної діяльності за часів Директорії; Микола Красовський, керівник Інформаційного бюро Розвідочної управи Генерального штабу Армії УНР; Іван Вислоцький, старшина розвідного відділу Української галицької армії, Петро Філоненко, повстанський отаман, розвідник Партизансько-повстанського штабу під керівництвом Юрка Тютюнника. Всі портретні роботи виконані А. Орльоновим дуже майстерно, хоча у цьому питанні зазвичай присутній авторський яскраво виражений погляд, а метою створення художніх образів не завжди є фотографічна точність відтворення героя, особливо в тому випадку, коли документи чи оригінальні зображення майже не збереглися. У цьому аспекті набагато важливішою є актуалізація і привернення уваги до певної особистості, окреслення її цілісного образу в художньому вимірі [14].

Період Визвольних змагань 1917–1921 рр. відображено в картині А. Орльонова «Бій під Сидоровим», що присвячена одному з найбільших бойових зіткнень між українською та більшовицькою кіннотою, що відбулося 25 липня 1920 р. Твір написав художник на замовлення фонду «Імена самостійної України 1917–1924». На сьогодні село Сидорів відноситься до Гусятинської селищної громади на Тернопільщині. Бій під Сидоровим – одне з найбільших бойових зіткнень між українською та більшовицькою кіннотою, що відбулося 25 липня 1920 р. Як зазначали очевидці тих подій, «з обох сторін в бою взяло участь до 3 000 вершників. У цьому бою брало участь понад 3.000 кінноти. З нашого боку 1500–1700 шабель і з большевицького боку 1800–2000 шабель. У кожному випадку з большевицького боку кінноти було кількісно більше і лише тому, що вона втратила ударну силу, при атаці, вимучивши коні довгим розгоном, як рівнож несподіваний гарматний вогонь на картачі та перехресний вогонь 30–40 кулеметів, вона цей бій прогнала. Крім того, для большевиків було несподіванкою одноразова атака з'єднанням нашої кінноти, що й стало вирішним чинником нашого успіху (пполк. М. Отрешко-Арсський «Окремий загін

ім. Кошового І. Сірка. І.Т.»» [10].

І, звичайно, ж вагоме місце у творчості А. Орльонова посідає і сучасний період української історії, де однією з центральних тем є російсько-українська війна, починаючи ще з 2014 р. Так, зокрема у 2021 р. до Дня пам'яті захисників України (29 серпня) художником у «Музеї Становлення української нації» (м.Київ) була презентована картина «Ми є народ. Становлення нації», на якій зображені тридцять осіб відомих українців, які героїчно загинули на Донбасі, захищаючи територіальну цілісність та державний суверенітет України. Серед них такі, як: І. Брановицький, В. Гарматій, Б. Завада, О. Капуша, А. Кизил, О. Лавренко, Р. Лужевський, Д. Майборода, О. Міхнюк, К. Могилко, І. Момот, Є. Пікус, В. Рибак, Т. Сенюк, В. Сліпак, С. Табала, Є. Тельнов, С. Цимбал, М. Яровий, С. Кульчицький, Р. Хамраєв та ін. [3]. Отже, ми бачимо, що творчість А. Орльонова репрезентує київську школу історично-батального живопису, а сам художник у своїх роботах звертається до актуальних тем української історії різних періодів.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше до творчості сучасного київського художника А. Орльонова стала предметом наукового дослідження, в межах якого здійснено узагальнення та невелику систематизацію тематичної спрямованості художніх робіт, а також визначено історично-художні доміанти творів, стилістичні особливості побудови.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що А. Орльонов належить до генерації сучасних художників історично-батального жанру, репрезентуючи київську школу живопису. Його творчий доробок відображує значний хронологічний діапазон української історії, починаючи з Київської Русі, українського Середньовіччя, доби Козаччини, Визвольних змагань та сучасного періоду. Відповідно тематиці і чисельності роботи можуть бути об'єднані в окремі серії. Сюжетно та композиційно роботи А. Орльонова включають зображення батальних сцен битв, тематичні картини історичного спрямування, портрети видатних діячів української історії та значимі події культури. Творчість А. Орльонова належить до сучасних зразків українського історично-батального живопису, що на основі вивчення чисельних джерел та фактів містить авторське розуміння й інтерпретацію вагомих історичних подій і постатей різних періодів

історії України. Творчість А. Орльонова належить до сучасного реалістичного українського живопису, а історична тематична картина у прочитанні художника набуває нового рівня художнього відображення.

Література

1. Авер'янова Н. Баталістика у зарубіжній та українській історії мистецтв. *Українознавчий альманах*. 2021. Вип. 29. С. 8–15.
2. Авер'янова Н. М. Теми конфліктів і воєн в українській історії мистецтв. *Розвиток наукової думки постіндустріального суспільства: сучасний дискурс*. Вінниця : МЦНД. С. 240–245.
3. Батальний живопис в Україні. URL: https://vue.gov.ua/Батальний_жанр (дата звернення: травень 2023).
4. Бондаренко Г., Гулько Г. Середньовічний Луцьк у «Хроніці європейської Сарматії» О. Гваньїні. *Літопис Волині* : всеукраїнський науковий часопис. 2019. Ч. 21. С. 74–81.
5. Бондаренко Г., Гулько Г., Дем'янюк О. З'їзд монархів європейської середньовічної цивілізації у Луцьку в історії та культурі. *Літопис Волині* : всеукраїнський науковий часопис. 2019. Ч. 20. С. 28–35.
6. В Харкові відбудеться виставка сучасної історичної картини «Україна Славетна». URL: <https://kharkivoda.gov.ua/news/67203> (дата звернення: травень 2023).
7. Відомий столичний художник вручив Бондаренкові портрет знаменитого старости Дашковича. URL: <https://procherk.info/news/7-cherkassy/98191-vidomij-stolichnij-hudozhnik-vruchiv-bondarenkovi-portret-znamenitogo-starosti-dashkovicha> (дата звернення: травень 2023).
8. 26 листопада у Дніпропетровському художньому музеї відкривається виставка «Україна Славетна». URL: <https://web.archive.org/web/20150427111039/http://9-channel.com/dnipropetrovskiy-hudozhniy-muzej-pokazhe-istorichni-kartini-batalista-artura-orlonova-00054299.html> (дата звернення: травень 2023).
9. Кравець А., Курдельчук Г. Постаті України в картинах художника А. Орльонова. Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2021. 83 с.
10. Нова картина Артура Орльонова. URL: <https://www.db.geroika.org.ua/ua/nova-kartina-artura-orlonova.html> (дата звернення: травень 2023).
11. Орльонов Артур Олегович. URL: https://uk.wikipedia.org/Орльонов_Артур_Олегович (дата звернення: травень 2023).
12. Орльонов Артур Олегович. URL: <https://esu.com.ua/article-76068> (дата звернення: травень 2023).
13. Орльонов Артур – майстер батального живопису. URL: <https://sverediuk.com.ua/orlonov-artur-mayster-batalnogo-zhivopisu/> (дата звернення: травень 2023).
14. Скрипник О. Розвідники доби УНР очима художника-баталіста. URL: <https://www.istpravda.com.ua>

com.ua/articles/2019/03/27/153890/ (дата звернення: травень 2023).

15. У Києво-Печерському заповіднику відкрилася виставка «Українське середньовіччя в картинах А. О. Орльонова». URL: <https://web.archive.org/web/20150427111226/http://www.kplavra.kiev.ua/4089.html> (дата звернення: травень 2023).

16. Цимбал Т. Конфлікти пам'ятей в сучасному українському героїчному дискурсі (соціально-філософський аспект). *Українознавчий альманах*. 2020. Вип. 26. С. 86–93.

17. Цимбал Т. Шляхетність і війна: поставання суб'єкта героїчної дії. *Українознавчий альманах*. 2022. Вип. 30. С. 136–142.

References

1. Averyanova, N. (2021). Batalistics in foreign and Ukrainian art history. *Ukrainian studies almanac*, 29, 8–15 [in Ukrainian].

2. Averyanova, N. M. (2022). Themes of conflicts and wars in Ukrainian art history. Development of scientific thought of post-industrial society: modern discourse. Vinnytsia: MCND, 240–245 [in Ukrainian].

3. Battle painting in Ukraine. Retrieved from: https://vue.gov.ua/Батальний_жанр [in Ukrainian].

4. Bondarenko, G., Gulko, G. (2019). Medieval Lutsk in "Chronicle of European Sarmatia" by O. Gvanyna. *Chronicle of Volyn: All-Ukrainian scientific journal*, 21, 74–81 [in Ukrainian].

5. Bondarenko, H., Gulko, G., Demyaniuk, O. (2019). Congress of Monarchs of European Medieval Civilization in Lutsk in History and Culture. *Chronicle of Volyn*: 20, 28–35 [in Ukrainian].

6. An exhibition of the contemporary historical painting "Ukraine Slavetna" will be held in Kharkiv. Retrieved from: <https://kharkivoda.gov.ua/news/67203> [in Ukrainian].

7. A famous artist from the capital presented Bondarenko with a portrait of the famous elder Dashkovich. Retrieved from: <https://procherk.info/news/7-cherkassy/98191-vidomij-stolichnij-hudozhnik-vruchiv-bondarenkovi-portret-znamenitogo-starosti-dashkovicha> [in Ukrainian].

8. On November 26, the exhibition "Ukraine Slavetna" will open in the Dnipropetrovsk Art Museum. Retrieved from: <https://web.archive.org/web/20150427111039/http://9-channel.com/dnipropetrovskiy-hudozhniy-muzey-pokazhe-istorichni-kartini-batalista-artura-orlonova-00054299.html> [in Ukrainian].

9. Kravets, A., Kurdelchuk, H. (2021). Figures of Ukraine in the paintings of the artist A. Orlyonov. Lutsk [in Ukrainian].

10. A new painting by Artur Orlyonov. Retrieved from: <https://www.db.geroika.org.ua/ua/nova-kartina-artura-orlonova.html> [in Ukrainian].

11. Artur Olegovich Orlyonov. Retrieved from: https://uk.wikipedia.org/Орльонов_Артур_Олегович [in Ukrainian].

12. Artur Olegovich Orlyonov. Retrieved from: <https://esu.com.ua/article-76068> [in Ukrainian].

13. Artur Orlyonov is a master of battle painting. URL: <https://sverediuk.com.ua/orlonov-artur-mayster-batalnogo-zhivopisu/> [in Ukrainian].

14. Skrypyk, O. Scouts of the era of the Ukrainian People's Republic through the eyes of a combat artist. Retrieved from: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2019/03/27/153890/> [in Ukrainian].

15. The exhibition "Ukrainian Middle Ages in the paintings of A.O. Orlyonov" opened in the Kyiv-Pechersk Reserve. Retrieved from: <https://web.archive.org/web/20150427111226/http://www.kplavra.kiev.ua/4089.html> [in Ukrainian].

16. Tsymbal, T. (2020). Conflicts of memories in modern Ukrainian heroic discourse (social and philosophical aspect). *Ukrainian studies almanac*, 26, Kyiv: Millenium, 86–93 [in Ukrainian].

17. Tsymbal, T. (2022). Nobility and war: the appearance of the subject of heroic action. *Ukrainian studies almanac*, 30, Kyiv: Millenium, 136–142 [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 07.04.2023
Отримано після доопрацювання 09.05.2023
Прийнято до друку 17.05.2023*